

Agost | 2012

EL TRACTAMENT FISCAL DEL TREBALL I DEL CAPITAL A ESPANYA: FONT DE DESIGUALTATS

Pilar Castellà Orradre

Nota: Aquesta és la darrera versió de l'assaig de data de juny del 2012 i que porta el mateix títol. Versió que incorpora dades actualitzades dels ingressos tributaris totals de l'Estat durant el període 2006-2010. Modifica, per tant, algunes dades recollides a l'apartat que estudia la recaptació dels principals impostos.

ÍNDEX

Índex	2
Resum	2
La participació de salaris i capital a la renda nacional	3
El sistema fiscal espanyol i la seva progressivitat. Paga més qui més té?	4
Principals canvis en la normativa: afavorint el capital i la propietat	5
Com han afectat aquestes reformes a la recaptació d'impostos?	7
Com han afectat aquestes reformes en termes de classe?	13
Estudi de la progressivitat en l'IRPF a través de les pressions fiscals individuals en la tributació del treball i del capital	14
Preguntes i límits de la investigació	14
Hipòtesi d'estudi	15
Metodologia de l'estudi: Simulacions reals	15
Estudis de cas	16
Resultats de l'estudi	17
Conclusions de l'estudi	22
Conclusions generals	22

RESUM

El present assaig preten ser una aproximació a l'estudi de l'evolució de la progressivitat del sistema fiscal espanyol i des d'una perspectiva de classe. En aquest sentit estudia l'estructura fiscal bàsica espanyola i la seva evolució recent, així com la recaptació que se'n deriva en funció de les rendes gravades. Interessa especialment el tractament diferenciat en la tributació que presenten les rendes provinents del treball i les del capital. Concretament, es faran simulacions reals en la tributació del capital i del treball a través de l'IRPF per als darrers anys, per tal d'estudiar l'impacte recaptatori de les modificacions normatives així com el seu impacte en termes de progressivitat i equitat horitzontal a través de l'estudi de les pressions fiscals individuals resultants.

Paraules clau: *progressivitat, equitat horitzontal, rendes del treball, rendes del capital, tributació, pressió fiscal*

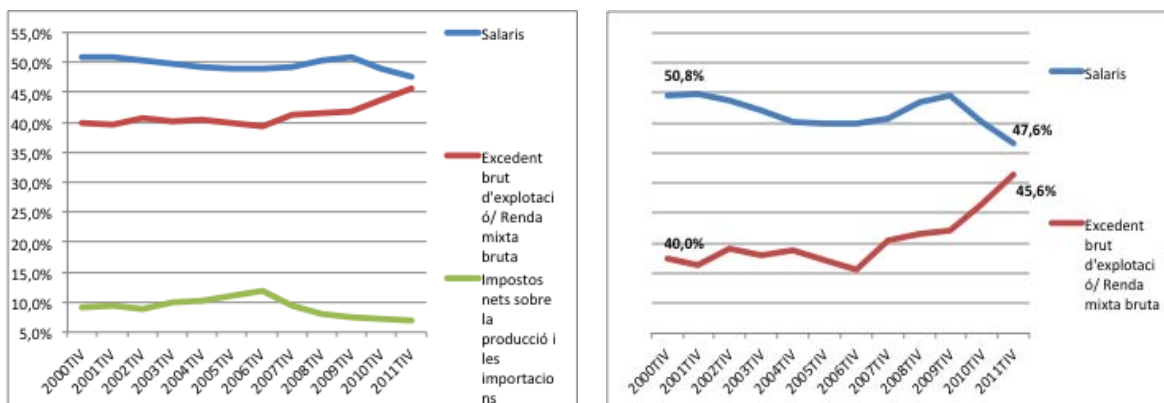
LA PARTICIPACIÓ DE SALARIS I CAPITAL A LA RENDA NACIONAL

En primer lloc, volem conèixer quin és el pes de les rendes del treball assalariat i les rendes del capital (beneficis, loguers, interessos, etc) dins la riquesa nacional¹. Observant les dades compreses dins el període 2000 i la darrera dada disponible del IV trimestre de 2011, veiem una clara evolució convergent entre ambdues fonts de riquesa o d'ingressos.

L'any 2000 els salaris representaven més de la meitat del PIB amb un 50,8%, mentre que el capital o excedent brut d'explotació participava del PIB en un 40%, deu punts menys que els salaris. Al final del període, durant el IV trimestre del 2011, la participació dels salaris va baixar més de tres punts percentuals fins suposar el 47,6% de la riquesa nacional, mentre l'excedent brut d'explotació iniciava una trajectòria ascendent el IV trimestre de 2007 (uns mesos després de l'estallida de la crisi financera) fins arribar a suposar el 45,6% del PIB nacional. Veiem així que al llarg dels anys els salaris han anat perdent pes, tot i que és a partir del IV trimestre del 2009 quan la caiguda dels salaris és més aguda, i és inversament proporcional a l'espectacular augment del pes dels beneficis i capital.

Així, en tan sols una dècada, la forquilla que forma la participació de salaris i capital dins la renda nacional s'ha fet molt estreta i ha passat d'haver-hi una diferència de 10,8 punts a favor de la participació salarial a suposar tan sols una diferència de 2 punts.²

Gràfic 1. Evolució de la participació de salaris, capital i impostos sobre la producció PIB espanyol (IV trimestre 2000 fins IV trimestre 2011)

Font: Elaboració pròpia a partir de la *Comptabilitat Nacional Trimestral d'Espanya*. Base 2000, INE.

¹ Les rendes del treball és el que es denomina en la Comptabilitat Nacional com a Remuneració d'Assalariats; són els salaris pagats als treballadors per proporcionar el seu treball a la producció. Les rendes del capital (interessos, beneficis i lloguers) apareixen agregades en la Comptabilitat nacional en la partida denominada Excedent brut d'explotació o Renda Mixta.

² La suma d'ambdues magnituds no suposa el 100%, doncs el PIB per rendes que s'obté de la Comptabilitat Nacional Trimestral d'Espanya és mostrat com la suma de salaris, excedent brut d'explotació o renda mixta bruta i impostos nets sobre la producció i les importacions.

Podem concloure, doncs, que el PIB espanyol està format any darrere any per més capital i menys salaris, o el que és el mateix, **la tendència és que la riquesa nacional estigui cada cop més en propietaris del capital mentre perd pes la riquesa que va a parar a la població assalariada**

EL SISTEMA FISCAL ESPANYOL I LA SEVA PROGRESSIVITAT. PAGA MÉS QUI MÉS TÉ?

Vist com es distribueix la riquesa nacional en termes de rendes i que les del capital van guanyant pes dins el total, ara volem analitzar com es graven aquestes rendes, és a dir, la manera en què l'Estat i les administracions estableixen el nivell impositiu per a cada una d'elles.

El model de postguerra va aconseguir implantar en l'ideari polític social –principalment en l'Europa de la postguerra i a través dels governs socialdemòcrates- que no només era desitjable que una nació obtingués un adequat nivell de producció i que part d'ella es materialitzés en renda disponible per a les famílies a través dels salaris i remuneracions, sinó que també era important la recaptació estatal a través dels impostos per a una posterior redistribució equilibrada de les rendes.

A partir d'aquest moment, les administracions públiques van comptar amb una de les seves principals funcions que és la de reassignar els recursos de què disposa un país. La reassignació de recursos econòmics s'efectua a través de les transferències econòmiques i de serveis a les famílies –prestacions, pensions, subsidis així com educació, sanitat, serveis socials, etc-. Però la qüestió que aquí es planteja no és la de la quantia o suficiència de tals transferències i serveis –ja que aquest és un altre i important objecte de debat i discussió-, sinó la del nivell i forma de recaptació de l'Estat a partir de la qual es podran efectuar tals transferències.

L'Article 31.1 de la Constitució Espanyola estableix: *“Todos contribuirán al sostenimiento de los gastos públicos de acuerdo con su capacidad económica mediante un sistema tributario justo inspirado en los principios de igualdad y progresividad que, en ningún caso, tendrá alcance confiscatorio”*. Però, pot ser que ens trobem davant un incompliment de mandat constitucional?

Volem estudiar si l'estructura d'aquest sistema fiscal en sí mateixa propicia la progressivitat o pel contrari, estableix les bases per a que es doni la regressivitat. En aquest context no estudiarem els efectes del frau fiscal³ sobre la progressivitat tot i assumir que el frau juntament amb l'evasió fiscal –a través de paradisos fiscals, centres offshore, creació d'empreses pantalla, etc- són les primeres causes de regressivitat i injustícia fiscal entre la ciutadania espanyola.

³ Segons diversos estudis, com els elaborats pel Sindicat de Tècnics d'Hisenda del Ministeri d'Economia (GESTHA), el frau fiscal espanyol s'estima al voltant del 23% de l'economia.

Principals canvis en la normativa: afavorint el capital i la propietat

La tendència en política fiscal dels governs durant els últims 30 anys ha estat la d'afavorir les rendes provinents del capital enfront de les quals provenen del treball i un creixent augment dels impostos indirectes en detriment dels directes. La possibilitat de fuga de capitals en un context globalitzador i la facilitat recaptatòria que atorga la tributació al consum, s'han convertit en "mantres generalitzats" que han marcat tendència en les polítiques fiscals.

Ara bé, aquestes decisions i tendències tenen un clar impacte de classe, ja que ens movem en un escenari on les rendes del capital, patrimonis i per tant grans herències es concentren majorment en les capes més altes de la societat. A partir d'aquí establim la nostra **hipòtesi que sosté que la ciutadania amb rendes més altes suporta una menor pressió fiscal que la de rendes baixes**.

En el cas d'Espanya, aquesta tendència s'ha materialitzat a través de les reformes fiscals aprovades en els darrers anys, que han fet augmentar la regressivitat del sistema a través dels següents i més significatius canvis normatius, resumits en la taula 1:

- Impost sobre el Patrimoni: s'elimina el 2008 a través de la Llei 4/2008, de 23 de desembre, per la qual es suprimeix el gravamen de l'Impost sobre el Patrimoni, es generalitza el sistema de devolució mensual en l'Impost sobre el Valor Afegit i s'introdueixen altres modificacions en la normativa tributària. La principal mesura de la llei tant en termes recaptatoris com en termes de canvi en l'estructura del sistema fiscal va ser, sens dubte, l'eliminació de l'Impost del Patrimoni, un impost que gravava i sobretot controlava les grans fortunes. A partir d'aquest moment els grans patrimonis –únics que declaraven aquest impost- van deixar de tributar i contribuir al finançament de les funcions estatals, entre elles la redistributiva.⁴
- Tributació del capital a l'IRPF, arriba l'impost dual: El 2007 es modifica substancialment l'estructura de l'impost a través de la Llei 35/2006, de 28 de novembre, de l'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques i de modificació parcial de les lleis dels Impostos sobre Societats, sobre la Renda de no Residents i sobre el Patrimoni. Aquesta reforma va introduir canvis importants en l'esquelet de l'impost, ja que a partir d'aquest moment es converteix en un *impost dual* que té les següents característiques a Espanya:
 - Separa les rendes en dos grups o bases: renda salarial i immobiliària (salari, pensions i rendes immobiliàries com lloguers) i renda del capital mobiliari (interessos, dividends, guanys patrimonials, etc.)⁵.

⁴ Durant el període 2011-2012 es recupera de nou aquest impost però només de forma conjuntural, per un període de dos anys i amb intenció recaptatòria i pal·liativa del fort decreixement d'ingressos com a conseqüència de la crisi.

⁵ La base imposable de l'IRPF està composta per la renda general i la renda de l'estalvi.

- La renda general serà sotmesa a un tipus de gravamen de caràcter progressiu que pot arribar fins un 45%, en funció de l'import total de la mateixa. En aquest bloc s'integren principalment les rendes del treball (salari o pensions), rendiments del capital immobiliari com les rendes obtingudes pels arrendaments d'immobles i les imputacions de renda i rendiments d'activitats econòmiques que desenvolupi el contribuent.

- Aplica a aquestes bases tractaments diferenciats, amb tarifa progressiva per a les rendes salarials i tipus únic, del 18% per a les rendes del capital. Així, els guanys declarats del capital (per exemple els dividendes obtinguts d'accions, els interessos procedents de comptes corrents o dipòsits bancaris, etc), tributarien el 18% independentment de la seva quantia.

Posteriorment, el 2010 i a través de la Llei 26/2009, de 23 de desembre, de Pressupostos Generals de l'Estat per a l'any 2010, es va modificar de nou la tributació del capital. La reforma va establir l'aplicació d'un tipus especial del 19% pels primers 6.000 euros i 21% pels guanys de capital superiors.

- Rebaixes constants en l'Impost de Societats. La Llei 35/2006 introdueix així mateix canvis profunds en l'Impost de Societats i d'importantes conseqüències recaptatòries –tal i com veurem més endavant-. Es va rebaixar substancialment la tributació de les rendes empresarials, reduint 5 punts percentuals la tarifa en l'Impost de societats (passant d'un 35% a un 30% la tarifa general de l'impost i d'un 30% a un 25% la tarifa per a Pimes).

Així mateix, la Llei 26/2009 torna a rebaixar 5 punts la tarifa a aplicar per part de les Pimes, del 25% al 20%, sota el condicionant de creació d'ocupació.

- Increment del principal impost indirecte, l'IVA. A través de la mateixa Llei 26/2009, el govern espanyol va aprovar un augment de 2 punts de l'Impost sobre el Valor Afegit, impost indirecte que no té en compte la capacitat econòmica del subjecte i que afecta en major mesura les persones de rendes baixes, ja que dediquen un percentatge major dels seus ingressos al consum. La tarifa general va passar del 16% al 18% i la tarifa reduïda, del 7% al 8%.
- Competència a la baixa en l'Impost de Successions. Tot i que l'Impost és recaptat pels governs autonòmics de les CCAA –ja que aquest és un impost cedit pel Govern Central-, els canvis en aquest impost són molt significatius i tenen un enorme impacte sobre la progressivitat i equitat del sistema fiscal general. L'absència d'un terra que marqués un mínim obligatori en la tributació d'aquest impost ha fet que en els darrers anys s'hagi anat eliminant o reduint substancialment arreu del territori estatal l'Impost sobre Successions i Donacions, a través de les consecutives reformes per part dels governs autonòmics en una carrera entre ells en la rebaixa de l'impost. Els principals guanyadors d'aquestes reformes han estat, evidentment, les grans herències.

-
- La renda de l'estalvi serà sotmesa a un tipus de gravamen quasi fix del 19% sobre l'import inferior a 6.000 euros i del 21% sobre el restant. En aquest bloc s'integren els rendiments del capital mobiliari (per exemple els dividendes obtinguts d'accions siguin cotitzades o no, els interessos procedents de comptes corrents o dipòsits bancaris i les rendes procedents d'assegurances de vida o invalidesa) i els guanys i pèrdues patrimonials derivades de la venda o transmissió d'elements patrimonials (per exemple la venda d'un immoble, unes accions o la participació en un fons d'inversió).

Taula 1. Principals canvis en la recent normativa fiscal espanyola

	Impost sobre el Patrimoni i grans fortunes	IRPF-capital	Impost de Societats	IVA	Impost de Successions i Donacions
2007 -Llei 35/2006-		Tarifa única 18% per rendes capital	Rebaixa de 5 punts de la tarifa general i per a Pimes (quedant un 30% i un 25%)		
2008 -Llei 4/2008-	Eliminació: Bonificació del 100% de la quota íntegra				Impost cedit a les CCAA que entren en una carrera a la baixa per a la seva eliminació.
2010 -Llei 26/2009-		19% per a rendes de capital inferiors a 6.000 euros i 21% per a superiors	Rebaixa de 5 punts per a Pimes que creïn ocupació (del 25% al 20%)	Augmenta del 16% al 18% la tarifa general i del 7% al 8% la tarifa reduïda	

Font: Elaboració pròpia

Hem vist com en molt poc temps i a través de les reformes governamentals, és a dir per decisió política, el sistema fiscal espanyol ha anat perdent massa muscular. Però la pèrdua de massa no ha estat homogènia, doncs ha afectat principalment les parts del cos que són propietat del capital i de les grans herències.

Davant d'un cos tan afeblit la crisi ha irromput provocant un dèficit encara major de recursos i ha exigit un sobre esforç a la resta del cos propietat de la **població assalariada, que s'ha convertit en el principal sustentador de recursos estatals.**

Com han afectat aquestes reformes a la recaptació d'impostos?

Atenent a les dades del Ministeri d'Economia i Hisenda espanyol observem com ha evolucionat la distribució de la recaptació total de l'Estat segons impostos i podem interpretar com poden haver afectat els canvis normatius abans esmentats. Per resumir i fer senzill l'anàlisi, hem estudiat els principals impostos que nodreixen les arques públiques del Govern Central, com són: l'IRPF, l'Impost de Societats, l'IVA i els Impostos Especials.

Al gràfic 2 tenim la foto fixa de l'origen dels ingressos totals estatals en dos moments del temps: el 2007 (abans dels efectes de la crisi i dels principals canvis normatius) i el 2010 (darrer any disponible). El gràfic representa el pes de cada impost dins el pastís total de recaptació i observem el següent:

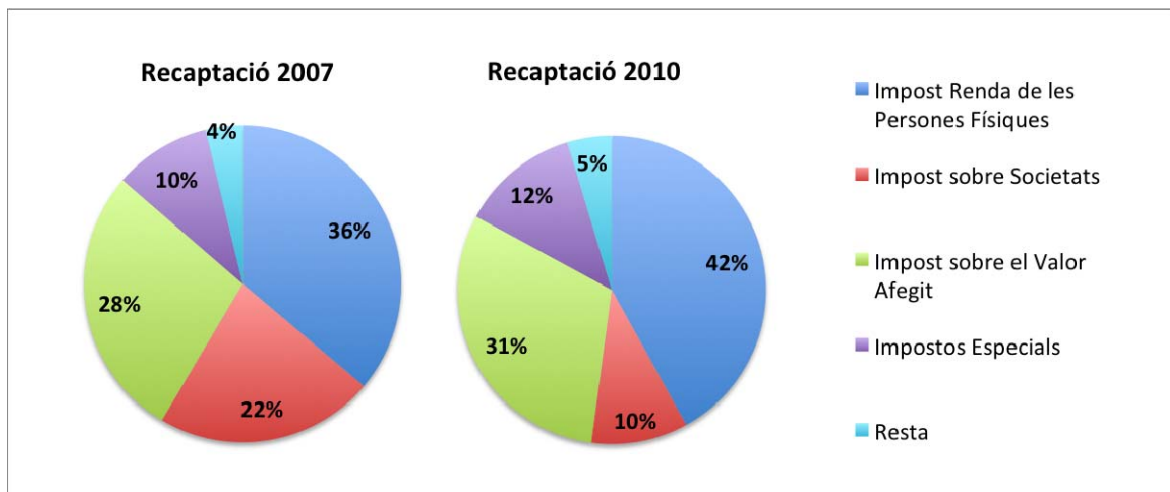
- Pel que fa als ingressos provinents de l'**Impost sobre la Renda de les Persones Físiques**, aquests tenen cada cop més pes dins la cistella comú de recaptació: mentre al 2007 la recaptació de l'IRPF suposava un 36% de la recaptació total, al 2010 va suposar un 42%. En aquest sentit podem afirmar que aquest 36% de recaptació a través de l'IRPF prové en un 90% de les rendes del treball. Els ingressos de l'IRPF provinents del treball i activitat

professional han crescut al llarg dels anys més que els ingressos provinents del capital, de manera que mentre al 1995 les retencions pel treball suposaven un 85% de la recaptació total i la recaptació de capital un 15%, al 2010 la relació ha passat a ser d'un 92% de treball i tan sols un 8% del capital. **Malgrat l'increment del capital en la renda nacional, es recapta, molta més renda salarial que capital a través d'aquest impost.**

- Els **impostos indirectes** com l'IVA i els Impostos E , passant l'IVA d'un 28% a un 31% i els Impostos Especials d'un 10% a un 12% *impostos regressius* ja que en la seva aplica pagament del contribuent, per la qual cosa el seu pagament suposa un **les persones de rendes baixes que per a les de rendes altes.**
- Per últim, la recaptació de l'**Impost de Societats** que grava els beneficis empresarials ha caigut proporcionalment moltíssim: de representar un 22% de la recaptació total al 2007, ha passat a representar tan sols un 10% al 2010. Aquesta **gran davallada** es deu, en major part, als canvis normatius dels darrers anys abans esmentats.

A partir d'una primera aproximació a l'evolució de la recaptació impositiva estatal constatem que depèn en un major grau de l'IRPF i de l'IVA, mentre disminueix la recaptació relativa a l'Impost de Societats. Dit d'una altra manera, els **salaris i el consum van contribuir en un 90% a la recaptació estatal** el 2010, mentre tan sols tres anys abans ho feien en un 78%.

Gràfic 2. Distribució de la recaptació de les principals figures impositives estatals

Font: Informe anual de recaptació tributària 2010, MEH

Un cop analitzades les primeres dades que mostren que el capital ha guanyat molt pes dins la renda nacional (especialment a partir del 2007), era d'esperar que aquesta major presència de beneficis i capital dins la renda nacional es traduís en una també major presència en la recaptació d'impostos finals. En canvi, observem tot el contrari: **una major participació del capital en la**

renda nacional no s'ha traduït en una major recaptació d'aquesta renda per al benefici col·lectiu.

La taula 2 mostra l'evolució més detallada de la recaptació total impositiva durant el període 2006-2010.

Taula 2. Evolució recent dels ingressos totals de l'Estat per grans impostos (absoluta, relativa i variacions)

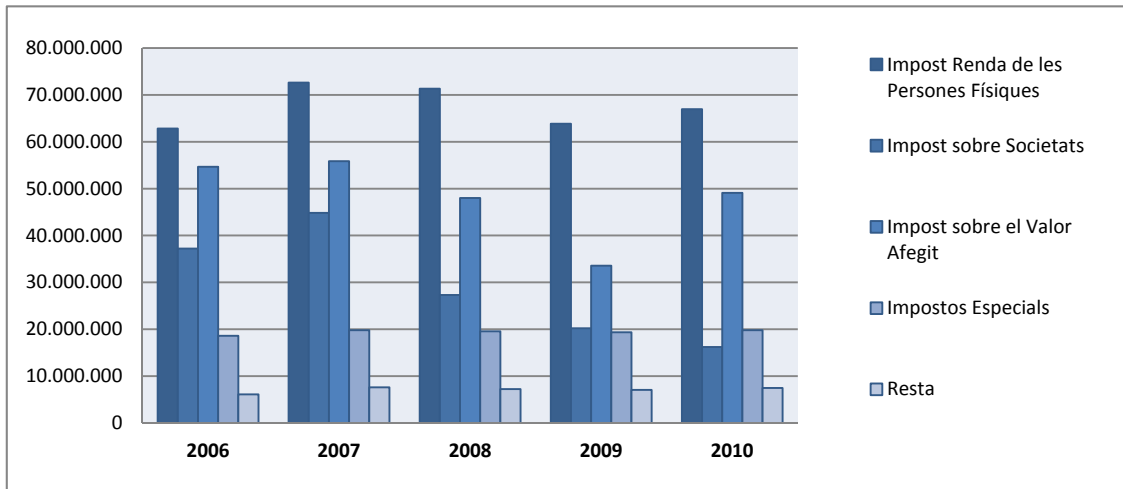
Ingressos tributaris de l'Estat per grans impostos (milers d'euros)	2006	2007	2008	2009	2010
Impost Renda de les Persones Físiques	62.813.059	72.614.266	71.341.144	63.856.924	66.977.058
Impost sobre Societats	37.207.602	44.823.174	27.301.403	20.188.454	16.197.767
Impost sobre el Valor Afegit	54.651.803	55.850.706	48.020.790	33.566.651	49.086.354
Impostos Especials	18.602.271	19.786.437	19.569.950	19.349.021	19.806.199
Resta	6.104.815	7.601.447	7.220.028	7.062.351	7.468.859
Total general	179.379.550	200.676.030	173.453.315	144.023.401	159.536.237

Pes dels principals impostos dins la recaptació total (percentatges)	2006	2007	2008	2009	2010
Impost Renda de les Persones Físiques	35,0%	36,2%	41,1%	44,3%	42,0%
Impost sobre Societats	20,7%	22,3%	15,7%	14,0%	10,2%
Impost sobre el Valor Afegit	30,5%	27,8%	27,7%	23,3%	30,8%
Impostos Especials	10,4%	9,9%	11,3%	13,4%	12,4%
Resta	3,4%	3,8%	4,2%	4,9%	4,7%
Total general	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evolució de la recaptació dels principals impostos (percentatges)	2007/06	2008/07	2009/08	2010/09	2010/06
Impost Renda de les Persones Físiques	15,6%	-1,8%	-10,5%	4,9%	6,6%
Impost sobre Societats	20,5%	-39,1%	-26,1%	-19,8%	-56,5%
Impost sobre el Valor Afegit	2,2%	-14,0%	-30,1%	46,2%	-10,2%
Impostos Especials	6,4%	-1,1%	-1,1%	2,4%	6,5%
Resta	24,5%	-5,0%	-2,2%	5,8%	22,3%
Total general	11,9%	-13,6%	-17,0%	10,8%	-11,1%

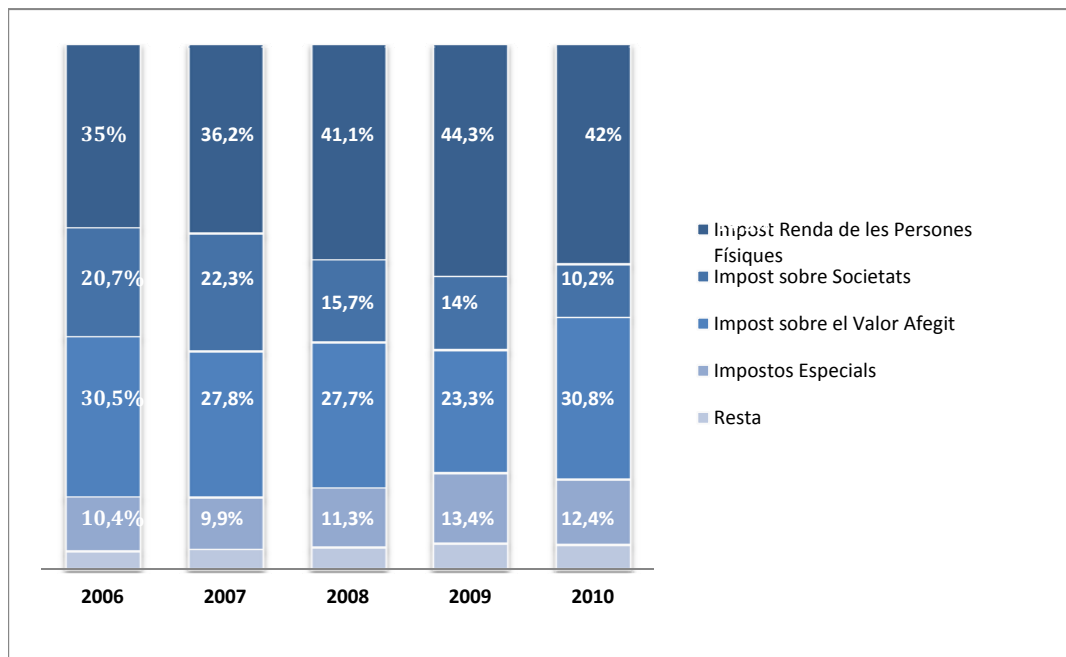
Font: Informe anual de recaptació tributària 2010, MEH

Gràfic 3. Ingressos tributaris totals de l'Estat per grans impostos. Milers d'euros

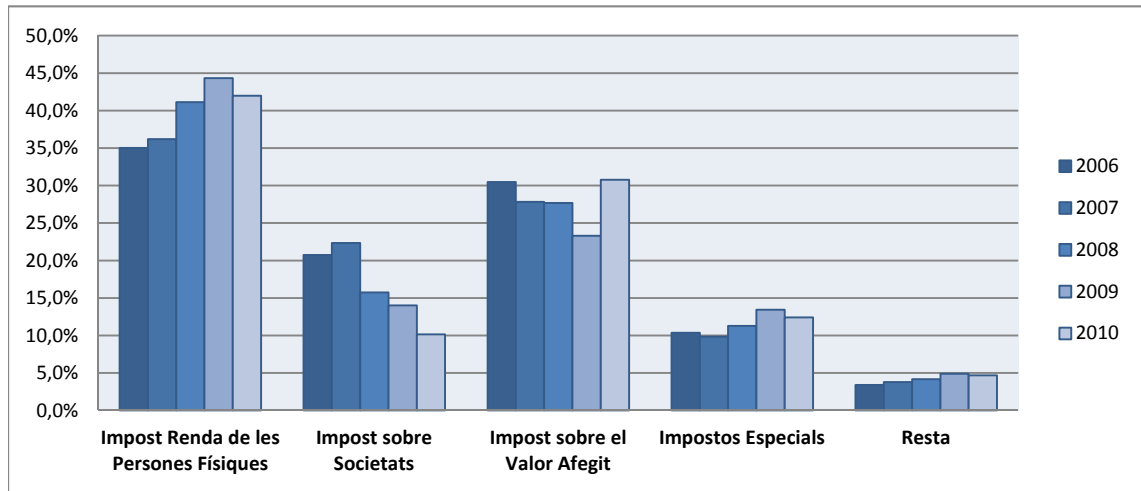
Font: Informe anual de recaptació tributària 2010, MEH

Gràfic 4. Pes dels principals impostos dins el total de recaptació total anual estatal, grupat per anys (2006-2010) %

Font: Informe anual de recaptació tributària 2010, MEH

Gràfic 5. Pes dels principals impostos dins el total de recaptació anual total estatal, agrupat per impostos (2006-2010), %

Font: Informe anual de recaptació tributària 2010, MEH

Els gràfics anteriors recullen les dades de la taula 2. Ajuden a visualitzar els efectes de les reformes i a confirmar algunes de les hipòtesis que en un primer moment realitzàvem:

- **En quant a l'Impost de Societats:** La progressiva aplicació de canvis normatius en l'Impost de Societats ha afavorit una "desfiscalització" dels beneficis empresarials. Si bé és cert que la crisi ha jugat un paper molt important en la pèrdua de recaptació (al 2006 es recaptaven més de 37.000 milions d'euros anuals mentre que al 2010 es recaptaven uns 16.000 milions, menys de la meitat), també ho és que **els canvis normatius han intensificat la pèrdua de recaptació.**

Segons un dels informes anuals elaborat pel mateix Ministeri d'Economia i Hisenda⁶, els ingressos tributaris per l'impost de societats van disminuir un 39% (27.301 milions) en tan sols un any. Segons el mateix informe, un 54% d'aquesta davallada recaptatòria va ser propiciada per la crisi, però el 46% restant estava justificada pels canvis en la normativa fiscal del 2007!

- **En quant a la imposició indirecta de l'IVA i Impostos Especials:** La crisi provoca una clara davallada en la recaptació de l'IVA, tot i que al 2009 els ingressos totals de l'IVA es van reduir en casi 14.500 milions d'euros bàsicament per la conjunció de tres factors, segons *l'Informe de recaudación tributaria 2010*:
 - el primer i fonamental, va ser la pèrdua d'ingressos derivada de la crisi econòmica.

⁶ Informe anual de recaudación tributaria 2008

- en segon lloc, l'impacte recaptatori aquell any de l'ampliació del dret a sol·licitar devolució mensual de IVA, mesura que va suposar unes devolucions addicionals de 5.600 milions que, en absència d'aquesta mesura per a millorar la liquiditat de les empreses, s'haguessin retornat al 2010.
- finalment, l'increment en l'import dels aplaçaments sol·licitats per empreses per a pal·liar les seves dificultats financeres.

El mateix informe apunta que, després de la caiguda de la recaptació d'IVA en un -30,1% en 2009, aquesta figura registra en 2010 el seu major ritme de creixement de la història, un 46,2%. Expressat en termes de variació absoluta, els ingressos d'IVA s'incrementen en 2010 en més 15.500 milions com a conseqüència d'altres tres causes principals:

- el menor import pagat de devolucions anuals d'IVA, degut d'una banda a l'import que es traspasa al nou sistema de devolució mensual (entre 2009 i 2010 s'han pagat 8.100 milions associats a l'extensió de la devolució mensual), i, per una altra, al menor import sol·licitat a la fi de 2009 com a conseqüència de la crisi;
- l'impacte recaptatori de la pujada de tipus impositius aprovada, valorat en 2.010 milions en termes nets (2.760 milions de majors ingressos bruts que es compensen amb un augment de l'import de les devolucions en 750 milions)
- l'ingrés d'ajornaments sol·licitats en exercicis anteriors, que es tradueix en un fort augment del prèviament contret.

Com s'ha dit, l'augment de les tarifes de l'Impost sobre el Valor Afegit al 2010 té uns efectes recaptatoris claríssims: de significar un 27,7% de la recaptació del 2008, passa a suposar el 30,8% de la recaptació total del 2010 i en termes absoluts augmenta lleugerament, tot i la davallada del consum que ve motivada per la crisi.

Així mateix, gràcies als successius augments en les tarifes dels impostos indirectes (sobre el tabac i l'alcohol principalment), la recaptació dels mateixos en termes absoluts augmenta i el seu pes relatiu creix d'un 10,4% al 2006 a un 12,4% al 2010.

Podem afirmar que la recaptació dels principals impostos indirectes, IVA i Impostos Especials, creix com a conseqüència de les modificacions normatives, ja que durant aquests anys els índex de consum en l'economia espanyola presenten any darrera any taxes negatives de creixement.

- **En quant a l'IRPF**, s'observa com la recaptació de l'IRPF incrementa en 10 milions d'euros el 2007 i cau posteriorment a conseqüència de la crisi fins el 2009. Però aquesta caiguda en els ingressos de l'IRPF no és tan severa com la que pateix l'Impost de Societats durant el mateix període.

Crida especialment l'atenció l'augment, en termes absoluts, de la recaptació d'aquest impost al 2010 després de dos anys de disminució constant (entre el 2007 i el 2008 cau un

1,8% la recaptació i entre 2008 i 2009 ho fa en un 10,5%). La recaptació del 2010 augmenta en més de 3.000 milions d'euros (fins els 39.326 milions d'euros) respecte l'any anterior, i s'apropa a la recaptació de 2006 (66.977 milions d'euros). Sembla evident que la caiguda en la recaptació que s'intensifica al 2008 és conseqüència dels efectes de la crisi, i que el canvi de tendència del 2010 ve motivat per les modificacions normatives en l'impost, entre elles les de la tributació del capital, que eleva a un 19% la tributació dels guanys del capital menors o iguals a 6.000 euros i a un 21% la dels guanys superiors.

Per tant, amb un lleuger augment de la tarifa impositiva del capital i la creació de tan sols un nou tram s'aconsegueix, en plena crisi, augmentar la recaptació de l'impost un 4,9%, la qual cosa **posa en evidència el potencial recaptatori de la tributació del capital a través de l'IRPF.**

De tot l'anterior interpretem que la **“musculatura” del nostre sistema fiscal pateix una distròfia** en el següent sentit:

- Perd força la capacitat recaptatòria de l'Impost de Societats que grava els beneficis empresarials que recapten un 56% menys el 2010 respecte el 2006.
- L'IRPF en canvi, i sota els efectes de la mateixa crisi, perd tan sols un 5,2% de la recaptació durant el mateix període, en part gràcies al lleuger augment de la tributació del capital al 2010.
- Guanyen força recaptatòria els impostos indirectes que graven el consum i que no tenen en compte la capacitat de pagament dels consumidors: tot i la gran davallada del consum motivada per la crisi, la recaptació de l'IVA cau només un 10,2% durant el període 2006-2010, i la recaptació dels IIEE⁷ no només no cau, sinó que augmenta un 6,5%.

Com han afectat aquestes reformes en termes de classe?

Per tal d'estudiar l'afectació de les reformes en termes de classe, hauríem de poder apropar-nos a l'evolució de la pressió fiscal que suporten les diferents classes, o la mitjana de les pressions fiscals individuals de les persones pertanyents a cada classe. Aquest objectiu, però, planteja algunes problemàtiques conceptuals i operatives, com ara:

- En primer lloc, necessitaríem objectivar la classe treballadora en termes estrictament monetaris, la qual cosa no reflectiria la realitat de classe, tot i que podríem fer una aproximació i establir una classificació de classes a través del nivells de consum, de rendes del treball i del capital, de propietats i d'herències.
- Hauríem de definir la pressió fiscal individual, que podria equivaler al resultat de dividir el total que una persona ha pagat d'impostos en un any entre la suma de les bases imposables que es tenen en compte pel pagament dels mateixos.

⁷ Impuestos Especials

- Per fer l'anterior, necessitaríem obtenir individualment la suma de les bases imposables (de consum, de renda, de propietat i d'herència o donació) i la suma dels pagaments tributaris. Però, podem saber d'una mateixa persona, quant consumeix i quant paga per consumir, quant ingressa a través del treball i quant paga en funció, quant ingressa a través del capital i quant paga per això, en quina quantia estan valorades les seves propietats i quant paga per elles, quant rep d'herències o donacions i quant paga per rebre-les, etc? La resposta és negativa; aquest creuament de dades no està disponible, per la qual cosa l'estudi, tot i que ens donaria una informació valuosíssima en termes d'estudi de l'impacte de la fiscalitat sobre la classe (o grups de rendes) és inviable.

Donades aquestes i altres limitacions haurem de cenyir-nos a l'estudi de les rendes declarades, del treball i del capital (a través de l'IRPF), obviant altra font de riquesa com és la propietat o el consum, per poder aproximar-nos a l'estudi de les pressions fiscals segons grups o classe.

ESTUDI DE LA PROGRESSIVITAT EN L'IRPF A TRAVÉS DE LES PRESSIONS FISCALS INDIVIDUALS EN LA TRIBUTACIÓ DEL TREBALL I DEL CAPITAL

Preguntes i límits de la investigació

Volem conèixer, en primer lloc, si es compleixen els principis d'equitat horitzontal i vertical en l'IRPF i l'evolució de les mateixes a partir de les darreres reformes fiscals.

Alhora, ens volem aproximar a l'evolució de la pressió fiscal dels diferents trams de rendes, intentant respondre el següent:

- Com es graven les rendes del treball i del capital a través de l'IRPF i quina implicació té sobre la equitat del sistema?
- Quina implicació té el tractament de les rendes del treball i capital sobre la pressió fiscal d'una classe determinada? Ho podem mesurar?

Ara bé, la disponibilitat de dades sobre bases imposables del treball i del capital (en referència a un individu o grup d'individus) és nul·la, de manera que ens podrem aproximar a la pressió fiscal segons grup de rendes, però no podrem saber quin percentatge d'aquestes rendes prové del capital i quin del treball.

Volem estudiar l'evolució de la progressivitat en l'IRPF. Si atenem a les dades disponibles del MEH i de l'Agència tributària, els instruments per a l'estudi de la progressivitat són insuficients o, com a

mínim, les dades disponibles poden amagar les possibles inequitats⁸ horitzontals entre contribuents que declaren una mateixa quantitat de renda però la qual es diferencia en la font d'ingressos de la mateixa, sigui treball o capital.

A tall d'exemple, les estadístiques disponibles divideixen les declaracions presentades segons trams de bases imposables. Però la base imposable és la suma dels ingressos de la persona contribuent, uns ingressos que provenen de diferents fonts les quals no tributen de la mateixa manera en el sistema dual de l'IRPF. Tal i com hem vist, les rendes provinents del treball tenen un major ventall de trams i tarifes associades i per tant, més progressivitat, que les rendes del capital.

Hipòtesi d'estudi

La hipòtesi que plantejàvem era la següent: Vist que els impostos que graven el capital han sofert importants reduccions i rebaixes i sota el supòsit que existeix una correlació positiva entre nivell de renda i ingressos del capital, establim la hipòtesi que la ciutadania amb rendes més altes suporta una menor pressió fiscal que la de rendes baixes.

Però vist ara que existeixen importants limitacions per a estudiar la pressió fiscal global d'un determinat grup social, ens centrarem aquí en l'estudi de la progressivitat en l'IRPF a través de les pressions fiscals de contribuents tipus que hem creat. La hipòtesi que plantegem aquí i que està relacionada amb la primera hipòtesi formulada és que les rendes altes a l'IRPF tindran una menor pressió fiscal donada la composició de la seva renda declarada, on hi ha un percentatge major de rendes del capital que de rendes del treball.

Metodologia de l'estudi: Simulacions reals

Per poder conèixer les pressions fiscals individuals de determinats contribuents tipus, crearem, en primer terme, aquests contribuents tipus.

El contribuent tipus, en tots els casos, és una persona de 35 anys, soltera, sense càrregues familiars, sense dret a cap deducció (hipoteca, lloguer, etc..) i que declara com a úniques fonts de rendes les del treball i/o del capital.

Crearem sis contribuents tipus, que respondran a quatre tipologies de rendes: baixa, mitja-baixa, mitja-alta i alta.

Les diferents tipologies de rendes, al seu torn, podran estar composades per dos tipus de rendes, del treball i del capital, sota el supòsit d'atorgar a les rendes més baixes menys percentatge d'ingressos del capital que a les rendes altes.

⁸ L'equitat horitzontal indica que, a igual renda, consum o patrimoni, els contribuents han d'aportar al fisc en igual mesura. L'equitat vertical indica que, a major renda, consum o patrimoni, ha d'aportar-se en major mesura, és a dir, a taxes més altes, per aconseguir la "igualtat d'esforços".

En l'estudi hem volgut aïllar les variables "ingressos del treball" i "ingressos del capital" per a estudiar l'afectació d'aquestes dues variables en la quota final a pagar del contribuent. Per això, la resta de variables romanen constants.

Efectuarem l'exercici de la declaració de la renda de cada contribuent tipus pel 2000, 2004, 2007 i 2010 de manera que coneixerem la quota resultant de cada contribuent per a cada any. Escollim aquests quatre anys ja que són els primers anys de cada reforma important de l'impost portada a terme.

A partir d'aquí calcularem i estudiarem l'evolució de la pressió fiscal per a cada contribuent a cada any –entesa com el quocient entre la quota efectiva (el que toca a pagar) i el total de rendes declarat-.

Estudis de cas

Hem creat sis contribuents tipus classificats per nivells de rendes, segons mostra la taula 3: del contribuent A de rendes baixes al contribuent D de rendes altes. Per als contribuents de rendes mitjanes, hem creat dos subgrups B1, B2 i C1, C2, on la qualificació 1 indica que les rendes declarades són principalment del treball i la qualificació 2 que del total de rendes declarades, les de capital signifiquen una part important.

A) **El contribuent tipus A**, presenta un total de 14.000 euros anuals en la seva declaració de la renda, la totalitat dels quals provenen d'ingressos del treball. Aquest supòsit s'apropa a un percentatge important de la població assalariada mileurista o de rendes baixes, amb poca o nul·la pensió a l'estalvi i els ingressos de la qual provenen estrictament del treball o pensions.

B) **Els contribuents del grup B** declaren un total de 30.000 euros anuals, la procedència dels quals no és la mateixa:

- En el cas B1, el 100% dels ingressos provenen de rendes del treball
- En el cas B2, només 5.000 dels 30.000 euros provenen de rendes generades pel capital.

C) **Els contribuents del grup C** declaren un total de 60.000 euros anuals. De la mateixa forma que pels contribuents del grup B, la seva procedència no és igual:

- En el cas C1, $\frac{3}{4}$ parts dels ingressos provenen de rendes del treball
- En canvi, en el cas C2, la majoria dels ingressos (50.000) provenen de rendes del capital.

D) Per últim, hem creat un últim **contribuent tipus D**, amb ingressos molt elevats provinents eminentment de les rendes del capital. Aquest contribuent declara 110.000 euros d'ingressos anuals, dels quals tan sols 10.000 provenen del treball.

Aquest podria ser el cas d'una persona que rep algun tipus de pensió, contributiva o no (rendes del treball), però que gaudeix d'uns ingressos molt elevats a través del moviment del seu capital

financer (interessos generats, inversions, accions, etc..) o dels guanys patrimonials derivats de la compra-venda d'immobles o altre capital.

Taula 3. Estudis de cas

Contribuent	Rendes treball	Rendes Capital	Total Rendes
A	14.000	0	14.000
B1	30.000	0	30.000
B2	25.000	5.000	30.000
C1	45.000	15.000	60.000
C2	10.000	50.000	60.000
D	10.000	100.000	110.000

Font: Elaboració pròpia

Resultats de l'estudi

Un cop establerts els models o contribuents tipus, fem la simulació real per a cada cas i cada any, obtenint els resultats de les taules 4 i 5.

Taula 4. Quota a pagar per cada tipus de contribuent, per als anys estudiats

Contribuent	Rendes treball	Rendes Capital	Total Rendes	Cuota 2000	Cuota 2004	Cuota 2007	Cuota 2010
A	14.000	0	14.000	1.805	1.608	1.524	1.422
B1	30.000	0	30.000	6.142	5.864	5.766	5.713
B2	25.000	5.000	30.000	6.142	5.864	5.266	5.263
C1	45.000	15.000	60.000	18.331	17.556	13.569	13.784
C2	10.000	50.000	60.000	18.331	17.556	9.564	10.907
D	10.000	100.000	110.000	41.942	40.056	18.564	21.407

Font: Elaboració pròpia

Taula 5. Variacions de les quotes

Contribuent	Total Rendes	2004/00	2007/04	2010/07	2007/00	2010/00
A	14.000	-10,9%	-5,2%	-6,7%	-15,6%	-21,2%
B1	30.000	-4,5%	-1,7%	-0,9%	-6,1%	-7,0%
B2	30.000	-4,5%	-10,2%	-0,1%	-14,3%	-14,3%
C1	60.000	-4,2%	-22,7%	1,6%	-26,0%	-24,8%
C2	60.000	-4,2%	-45,5%	14,0%	-47,8%	-40,5%
D	110.000	-4,5%	-53,7%	15,3%	-55,7%	-49,0%

Font: Elaboració pròpia

Les taules 4 i 5 mostren les quotes resultants per a cada tipus de contribuent i per a les declaracions de renda dels quatre anys estudiats (2000, 2004, 2007 i 2010) així com la variació relativa respectivament i observem els següents elements:

- Una disminució gairebé regular de la quota a pagar per a cada grup al llarg del temps.
- Una intensificació de la disminució en les quotes al 2007, on destaca la davallada de les quotes altes, especialment de la mitja-alta i l'alta. Així, mentre les rendes baixes i mitjes-baixes gaudeixen d'una reducció que va del 1,7% fins el 10,2%, les rendes mitjes-altes i altes veuen reduir la quota a pagar en un 22,7% (rendes mitjes-altes del treball), un 45,5% (rendes mitjes-altes del capital) i un 53,7% (rendes altes). Aquesta importantíssima disminució de la recaptació ve derivada de la reforma de l'IRPF a través de la Llei 35/2006 que modificava l'estructura de l'impost convertint-lo en un impost dual, amb tarifes progressives per calcular la tributació del treball i tipus únic per al càlcul de la tributació del capital.
- Un lleuger augment i recuperació de les quotes resultants per a les rendes altes en la declaració de 2010, fruit de la modificació de l'impost amb la Llei 26/2009 que modificava la tributació del capital, augmentant lleugerament el tipus del capital i creant-ne un de nou, per rendes superiors a 6.000 euros. En aquest cas, només les rendes mitjes-altes i altes veuen augmentar la quota resultant a pagar, en un 14% i un 15,3% les rendes del capital mitja-alta i altes respectivament.

El següent gràfic reflecteix el resultat final –després de la reforma de 2007 i 2010– en la quota a pagar segons el tipus de contribuent, expressat en variació de la quota a pagar el 2010 respecte l'any 2000. El resultat és demolidor: tots els grups surten “beneficiats” amb les successives

reformes, en el sentit que tots paguen menys al 2010 que al 2000. Ara bé, la intensitat amb la que cada grup en surt beneficiat varia enormement i és major per a les rendes altes que declaren ingressar un percentatge elevat de rendes del capital. A excepció del primer grup de rendes baixes que pateix una reducció del 21,2% en la seva quota a pagar, la intensitat de la reducció creix exponencialment amb el nivell d'ingressos declarat: a més ingressos, més percentatge de reducció; la reducció va des d'un 7% a les rendes mitjnes-baixes del treball fins a una reducció del 49% de la quota per les rendes altes. Alhora, a mateix nivell d'ingressos declarat dins un mateix grup de rendes mitjnes-baixes o mitjnes-altes, la reducció és major pels contribuents que declaren un percentatge més gran de capital que de treball, tal i com mostra el gràfic:

Gràfic 6. Disminució de la quota a pagar, segons tipus de contribuent (entre el 2000 i el 2010)

Font: Elaboració pròpia

A continuació procedim a calcular les pressions fiscals de cada contribuent tipus i per a cada any a través del càlcul de les tarifes reals, obtenint els resultats que mostra la taula 6.

Taula 6. Tarifa real (pressió fiscal) de cada tipus de contribuent, per als anys estudiats

Contribuent	Total Rendes	2000	2004	2007	2010
A	14.000	12,9%	11,5%	10,9%	10,2%
B1	30.000	20,5%	19,5%	19,2%	19,0%
B2	30.000	20,5%	19,5%	17,6%	17,5%
C1	60.000	30,6%	29,3%	22,6%	23,0%
C2	60.000	30,6%	29,3%	15,9%	18,2%
D	110.000	38,1%	36,4%	16,9%	19,5%

Font: Elaboració pròpia

Les tarifes reals indiquen la part de la renda declarada amb la qual la persona contribueix al finançament públic, o el que és el mateix, el percentatge de la renda que el contribuent aporta a l'Estat. Aquesta seria la pressió fiscal de cada grup de renda.

Si ens atenem a les estadístiques publicades trobarem que en efecte existeix progressivitat en el pagament de les quotes, és a dir, que a major import de renda declarada, més gran és el percentatge que el contribuent atorga a l'Estat. Però com s'ha comentat anteriorment, aquestes dades amaguen la diversitat de fonts en els ingressos i per tant el diferent tractament fiscal que obté un tipus de renda i una altra.

En el nostre exemple s'observen dos tendències clares:

- La primera, que per a un mateix nivell de renda declarada durant els quatre anys, el percentatge a pagar tendeix a la baixa en tots els casos, excepte l'any 2010 i pels grups de renda mitja-alta i alta. Veiem, per tant, que les pressions fiscals disminueixen en general i per a tots els grups.

Ara bé, **la disminució d'aquestes pressions fiscals és molt més aguda per a les rendes altes que per a les baixes**: mentre la pressió fiscal del contribuent de rendes baixes que declara 14.000 euros d'ingressos provinents exclusivament del treball era del 12,9% al 2000 i baixa fins el 10,2% al 2010, la pressió fiscal del contribuent de rendes altes que declara 110.000 euros d'ingressos que provenen eminentment del capital era del 38,1% al 2000 i baixa quasi 20 punts fins a situar-se en un 19,5%. La reducció de les pressions fiscals al llarg dels anys és, per tant, clarament desigual i molt favorable a les rendes altes i al capital.

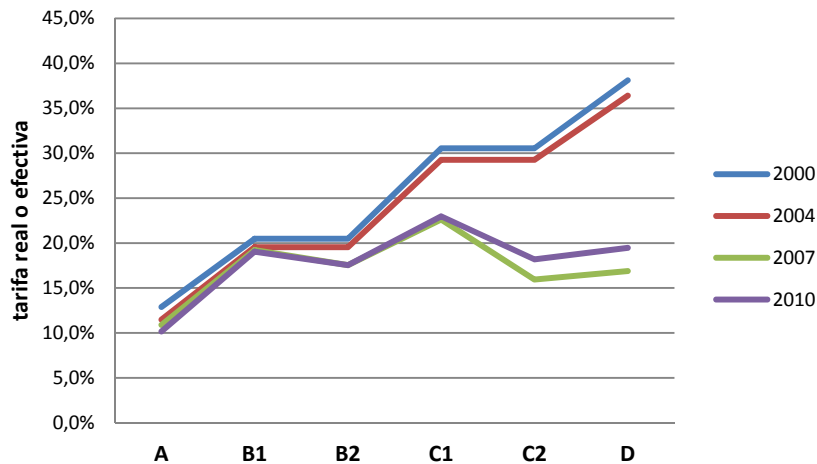
- La segona, que a partir del 2007 i com a conseqüència de la reforma fiscal que estableix la Llei 35/2006, **la progressivitat en la tributació de les rendes desapareix**. La distorsió de la nova tributació del capital a partir del 2007 fa que sigui possible que persones que declaren un **nivell de rendes superior aportin a l'Estat un percentatge de les mateixes inferior, trencant així l'equitat vertical**. D'una altra banda, persones que declaren un **nivell de rendes idèntic aporten a l'Estat diferents percentatges de la seva renda**, tenen diferents pressions fiscals en funció de la composició de la mateixa on les rendes del capital són diferentment gravades que les del treball, **trencant així l'equitat horitzontal**.

Així ho demostra el nostre exemple, on les persones amb rendes mitjanes i mitjanes-altes que procedeixen principalment del treball, tenen un tarifa real molt més elevada que les rendes altes. El contribuent B1 que declara 30.000 euros anuals aporta el 19% dels seus ingressos, mentre que el contribuent C2 amb el doble declarat, 60.000 euros, aporta el 18,2%, vuit dècimes menys que el contribuent més pobre. Tanmateix, el contribuent C1 que declara 60.000 euros però provinents principalment del treball, aporta un 23% dels seus ingressos, 4,8 punts més que el contribuent C2, tot i declarar aquest últim uns ingressos totals idèntics.

La inequitat augmenta a mida que entre les rendes superiors trobem més rendes del capital. Un clar exemple és el contribuent C1 que, al 2010, presenta una tarifa efectiva 3,5 punts més gran que el contribuent D, tot i que aquest últim declara gairebé el doble d'ingressos.

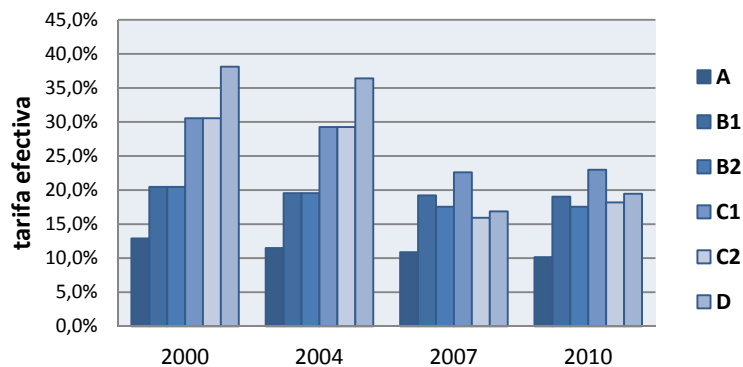
Els gràfics 7 i 8 il·lustren l'evolució de les tarifes efectives per tipus de contribuent:

Gràfic 7. Evolució de les tarifes efectives segons tipus de contribuent, del 2000 al 2010

Font: Elaboració pròpia

Gràfic 8. Variació de les tarifes efectives per anys, del 2000 al 2010

Font: Elaboració pròpia

I observem que:

1. L'any 2000 existeix progressivitat, en tant que a més ingressos es declaren, més alta és la tarifa real del contribuent, alhora que existeix equitat horitzontal, és a dir, a mateixa quantitat d'ingressos declarats, la tarifa real és idèntica. Vegeu casos dels contribuents B1 i B2 o C1 i C2.

2. Al 2004 els canvis legals no alteren ni la progressivitat ni la equitat horitzontal de l'impost tot i que es redueixen les tarifes efectives dels contribuents de manera més o menys proporcional.
3. El 2007 desapareix tant la progressivitat com l'equitat horitzontal: les tarifes reals dels contribuents C1 inclús la del contribuent B1 són superiors a les dels contribuents que més declaren, C2 i D. Alhora, es trenca l'equitat vertical: ja no contribueixen amb el mateix percentatge els contribuents que declaren un mateixa quantitat de renda (contribuents B1 i B2 o C1 i C2).
4. El 2010 es recupera lleugerament la tendència cap a la progressivitat i l'equitat horitzontal, però sense recuperar-les en absolut.

Conclusions de l'estudi

Per tant, és evident que les darreres grans reformes que l'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques ha sofert en els darrers anys a Espanya, han tingut tres efectes molt clars:

1. Han desproveït gradualment de recursos les finances públiques.
2. Han distorsionat la progressivitat del sistema, fent que en termes relatius no sempre pagui més qui més té.
3. Fan incomplir el principi d'equitat horitzontal, on dos contribuents que tenen la mateixa capacitat de pagament, han de pagar el mateix.

Un cop analitzats els resultats i plantejats els efectes de les reformes, podem validar la hipòtesi inicial de l'estudi on s'afirmava que les rendes altes a l'IRPF tindrien una menor pressió fiscal donada la composició de la seva renda declarada, amb un percentatge major de rendes del capital que de rendes del treball.

CONCLUSIONS GENERALS

Hem vist que la participació del capital dins la renda nacional ha anat creixent de manera constant amb una especial intensitat a partir de l'any 2007, any d'esclat de la crisi financera. Per contra, la participació dels salaris dins la riquesa nacional ha anat perdent pes, de manera inversament proporcional a l'augment del pes dels beneficis o excedent brut d'explotació.

Per contra, hem constatat que els ingressos fiscals que provenen del capital, a través de l'Impost de Societats, de l'Impost del Patrimoni o Impost de Successions –en tant que aquests dos últims són impostos que pràcticament han desaparegut-, suposen cada cop menys part del total d'ingressos fiscals. Per contra, les rendes salarials i el consum aporten cada cop més ingressos fiscals.

Aquesta relació inversa entre la quantitat de capital dins l'economia i la seva aportació fiscal a les arques estatals, evidencien un canvi en l'estructura fiscal, motivada pels canvis normatius que ha propiciat aquesta tendència.

A través de l'estudi de cas hem volgut constatar que la reforma fiscal espanyola que va establir un sistema dual en l'IRPF, va trencar la progressivitat existent a l'impost i l'equitat horitzontal entre rendes, donada la diferenciació de tracte que a partir d'aquell moment reben les rendes del capital i les del treball.

A partir de les conclusions de l'estudi de cas i de l'aproximació anterior als canvis i efectes de les modificacions normatives sobre el sistema fiscal espanyol, treiem les següents conclusions:

1. **Existeix una excessiva, injusta i no argumentada dualitat en el tracte fiscal que reben els ingressos provinents del treball i els que procedeixen del capital.** Els impostos que graven les diferents formes que pot prendre el capital –Impost del patrimoni, de successions, de societats- estan o bé desapareixent o reduint de manera alarmant la seva tributació. Això està passant sota la idea infundada però mai demostrada que la globalització del capital obliga a competir per una fiscalitat del capital a la baixa, per evitar la fuga de capitals. Brasil, per exemple, va establir un Impost a les Transaccions Financeres (IOF)⁹, sense patir cap efecte advers en l'entrada de capitals al país, tot el contrari, la qual cosa evidencia que el tipus d'interès o l'impost a pagar per la localització d'una determinada renda del capital no és la única variable a tenir en compte a l'hora de determinar-la.

De manera similar s'ha argumentat en el cas de l'impost de successions a Espanya, on per evitar fuga de patrimonis a través del canvis domiciliaris del capital, les CCAA han competit entre elles per oferir el menor grau de tributació a les herències, fins fer pràcticament desaparèixer l'impost. És difícil, però, trobar estudis que fonamentin aquesta política i que demostrin l'elasticitat de moviments d'herències –més enllà de casos puntuals- davant canvis en la seva tributació.

Així mateix, les rebaixes en l'Impost de Societats venen sempre fonamentades sota la màxima d'atracció de capital i de creació d'ocupació, dogmes que, per l'evidència, de sobres han quedat invalidats.

2. **Impacte de classe:** Aquesta espiral a la baixa en la tributació del patrimoni, herències i capital en general afavoreix principalment als grans patrimonis, herències i capitals, en mans és clar, de les classes privilegiades, fent que **la classe treballadora assalariada suporti una major pressió fiscal que la classe capitalista**. Des del punt de vista funcional i atenent a l'exposat anteriorment, es podria assumir que la classe treballadora assalariada suporta una major pressió fiscal que la classe capitalista, a tenor de l'estructura del sistema fiscal.

⁹ aplicat sobre operacions creditícies, canviàries i d'assegurances

Hem vist concretament com, en l'estudi de cas, el nostre tipus de contribuent amb rendes elevades, la font de les quals era eminentment el capital, gaudia d'una reducció en l'impost a pagar per l'IRPF del 49% el 2010 respecte el 2000. L'impacte agregat d'aquests casos, ens poden donar una idea de la pèrdua d'ingressos potencials a què l'Estat ha renunciat, a banda de la inmensa injustícia social en termes recaptatoris que aquest fet suposa.

3. **La redistribució de recursos és bàsicament horitzontal, es dona entre assalariats de rendes mitjanes.** De l'anteriorment exposat es desprèn també que l'actual estructura del sistema fiscal espanyol fa que la redistribució de recursos sigui bàsicament horitzontal, és a dir, que la major part de les transferències de recursos es doni entre els assalariats d'un nivell similar d'ingressos. Per contra, cada cop es dona menys redistribució vertical (de rendes altes a rendes baixes), la qual implicaria una transferència de recursos des d'una minoritària ciutadania més adinerada als ingressos de la qual no provenen exclusivament de les rendes salarials.
4. **En definitiva, el sistema fiscal ha avançat cap a una major regressivitat, on cada cop paga menys qui més capacitat de pagament té.** Aquest augment de la regressivitat fiscal s'ha sumat a la contenció en la despesa social, agravat al seu torn en el context de crisi i de descens de recursos, enfortint encara més la bretxa social de la despesa social espanyola respecte l'europea i la bretxa fiscal: la pressió fiscal a Espanya se situa en un 32% front el 43% d'alguns països nòrdics i la despesa pública social com a percentatge del PIB se situa en un 20,3% front el 27% de la mitjana de la Unió Europea dels 15.
5. Hem vist com la reforma de l'IRPF del 2010, on es dona un lleuger augment de la tarifa impositiva del capital i es crea un nou tram al capital, aconsegueix en plena crisi augmentar la recaptació de l'impost un 29,2%. Aquest fet posa en evidència el **potencial recaptatori de la tributació del capital a través de l'IRPF** i que encara hi ha molt marge de recaptació tributària a Espanya.
6. En aquest sentit, són moltes les veus que proposen que, a l'IRPF, les **rendes del capital tributin de la mateixa manera que ho fan les rendes del treball** –trencant amb el sistema dual i tornant al sistema anterior al 2007-, per **trencar amb la desigualtat horitzontal** entre contribuents, alhora que es fa **un repartiment més just de l'esforç fiscal entre classes i es contribueix a l'equitat vertical**.